

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
«КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ І СИНТЕТИЧНИЙ ОБРАЗ»

підготовки о/с «Магістр»
спеціальності В4 Образотворче мистецтво, реставрація
освітньо-професійної програми Образотворче мистецтво та візуальні практики»

Силабус навчальної дисципліни «Концептуальний портрет і синтетичний образ» підготовки магістра підготовки магістра галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація», за освітньо-професійною програмою «Образотворче мистецтво та візуальні практики».

Розробник: Черкесова Інна Григорівна, професор, заслужений діяч мистецтв України

Гарант освітньо-професійної програми:

Олександр БЕРЛАЧ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва

протокол № 8 від 26. 01. 2026 р.

Завідувач кафедри:

Тетяна ПРОКОПОВИЧ

I. Опис освітнього компонента

Найменування Показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність В 4 «Образотворче мистецтво та реставрація» Освітньо-професійна програма «Образотворче мистецтво та візуальні практики» Магістр	Вибіркова
		Рік навчання 1
Кількість годин / кредитів 120 год/4		Семестр 1
		Лекції 10
		Практичні 14
ІНДЗ: нема		Самостійна робота 88
		Консультації 8
	Форма контролю: залік	
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

ППП __Черкесова Інна Григорівна__

Почесне звання _заслужений діяч мистецтв України

Вчене звання _професор_

Посада _професор кафедри образотворчого мистецтва_

Контактна інформація 0963782092 in_dizain@ukr.net (номер мобільного зв'язку, електронна адреса).

Дні занять (посилання на електронний розклад). <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. **Анотація курсу.** Силабус вибіркового освітнього компонента «Концептуальний портрет і синтетичний образ» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти рівня магістр та є інструментом когнітивного пізнання, що надає можливість усунути когнітивні деформації у процесі професійної діяльності. Концептуальний портрет спрямований на візуальне оформлення певної ідеї або інформації як на матеріальних носіях, так і на цифрових.

Концептуальний портрет і синтетичний образ спираються на певну ідею, на концепції авторського задуму і відтворюються у ретельно спланованій композиції. Обрані

стильові форми композиції мотивують глядача до роздумів, до осмислення ідеї й переводу її у вербальні форми, в яких відбивається емоційний відгук.

Основні риси концептуального портрету:

- Пріоритет ідеї (концепції);
- Символізм;
- Інтелектуальність;
- Перетворення об'єкта.

Концептуальний портрет і синтетичний образ спирається на змістовність концепції. Модель для портрету стає інструментом для вираження ідеї і не є об'єктом для звичайного споглядання з оцінюванням схожості з натурою. Такий підхід творчо-інтелектуального переосмислення реальних форм природи стає вибором і визначенням змісту у навчанні через унікальні або великі ідеї, що занурюють студентів у світ пізнання та перетворення пізнаного.

Митець образотворчого мистецтва повинен вміти презентувати власний творчий доробок напрямку концептуалізму широкому загалу у суспільстві з метою знаходження цільової аудиторії та успішного втілення власних проєктів.

Знання, що отримують магістри як освіту з набуття компетентностей у процесі вивчення дисципліни «Концептуальний портрет і синтетична композиція», будуть сприяти підвищенню рівня професійної конкуренції на ринку праці.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

- **Мета** курсу «Концептуальний портрет і синтетична композиція» полягає у отриманні компетентностей, які здобувач освіти набуде в результаті навчання. А саме:
 - навички до генерації нестандартних ідей вдалим і швидким вибором стилю візуальних форм, технік виконання, вибором кольорових гармоній;
 - загострення когнітивних навичок та поглиблення ерудиції й можливості утворення не стандартних мистецьких форм, що визначаються як сучасне мистецтво.
 - набуття навичок трансформації власних ідей відповідно меті та змісту у міжнародні проєкти сучасного мистецтва.

3. Soft skills. Оскільки soft skills є інтегральною якістю здобувача вищої освіти, що містить взаємопов'язані компетентності, які сприяють особистісному та професійному зростанню, ОК передбачено розвиток у здобувачів освіти: а) інтегральної, яка полягає у здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в процесі професійної діяльності або навчання; б) загальних, які передбачають здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями; здатність працювати в команді та автономно; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; в) когнітивних (креативність, критичне мислення, логіка) та інші аспекти особистісного розвитку. Також, у процесі вивчення ОК здобувачі освіти розвивають ще такі м'які навички: креативність та візуальне мислення – здатність генерувати оригінальні ідеї, застосовувати графіку і колір як засіб художнього вираження та створення образу; естетичне сприйняття та візуальна чутливість – уміння гармонійно поєднувати графічні техніки та синтезувати їх; критичне та аналітичне мислення – здатність аналізувати синтетичні рішення у творах мистецтва, аргументовано оцінювати їх ефективність і доцільність; комунікаційні навички – уміння презентувати власні творчі роботи.

3. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Конс..	Сам роб.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Синтетична композиція графічними засобами						
Тема 1. Концептуальне мистецтво. Концептуальний портрет. Синтез образу.	20	2	2		16	20
Тема 2. Графічні засоби у концептуальному мистецтві.	24	2	2	2	18	20
Тема 3. Креативне мислення у створенні концептуального портрету і синтез образу.	24	2	2	2	18	20
Тема 4. Алгоритми розробки концептуальної портретної синтетичної композиції.	26	2	4	2	18	20
Тема 5. Визначення отриманого кінцевого результату (запрограмованої мети) як візуалізацію ідеї.	26	2	4	2	18	20
Всього годин/Балів	120	10	14	8	88	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Практичні завдання

Модуль 1

1. Концептуальне мистецтво. Концептуальний портрет. Синтез образу: дефініції. Знаходження відомих аналогів концептуального портрету у сучасному образотворчому мистецтві. Візуальний аналіз засобів утворення таких композицій.

2. Графічні засоби у сучасному мистецтві: на обраному форматі за уявою осмисленого образу різними графічними засобами (за вибором студента) створити ескізи задуманого.

3. Креативне мислення у навчальному процесі: розробити ескізно кілька варіантів композиції за наданою темою. Задіяти уяву, фантазію у поєднанні (синтезі) матеріалів і технік для більшої виразності.

4. Алгоритми розробки композиції концептуального портрету і синтетичного образу: осмислити послідовність побудови образу за наданою темою на форматі обраними матеріалами, інструментами та графічними техніками. Втілити задум на форматі А-1 або А-2 (вибір студента).

5. Визначення отриманого кінцевого результату (запрограмованої мети) як візуалізацію ідеї: зробити презентацію ескізних нарбок та самої композиції, що оформлена у паспорту. Розробити етикетку до творчої синтетичної композиції, де вказати Прізвище та ім’я автора-виконавця, розмір роботи, матеріали і техніку виконання. ПІБ та

звання керівника. У кількох реченнях лаконічно визначити зміст ідеї і на яку аудиторію глядачів розраховано представлену творчу композицію.

4. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійне опрацювання кожної теми дисципліни здійснюється за певним алгоритмом:

- 1) – ознайомлення з лекційним матеріалом (літературні та електронні джерела);
- 2) – знайдення, опрацювання, відбір вербального та візуального матеріалу за певною темою;
- 3) – осмислення вибору змістовних текстів та візуальних тематичних матеріалів;
- 4) – обов'язковим є вказівки на електронні адреси сайтів, звідки узяли потрібний за темою матеріал;
- 5) – знаходження прикладів концептуального портрету і синтетичного образу графічними засобам;
- 6) – створення власного словника тематичних професійних понять, термінів. Створення переліку найцікавіших творів та імен авторів, що визнаються як успішні.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти.

Силабус розроблено згідно **2025 Положення про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки**

Згідно Наказу Міністерства освіти і науки України від 26 грудня 2017 року № 1669, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 січня 2018 р. за № 100/31552 Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти. Провести інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності і техніки безпеки з даного ОК.

Аудиторні навчальні заняття проводяться за затвердженим в установленому порядку розкладом. Для успішного засвоєння відповідних фахових компетентностей з даного освітнього компонента здобувач зобов'язаний відвідувати усі аудиторні заняття та виконувати завдання.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком навчання згідно **2025 ПОЛОЖЕННЯ про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки** за погодженням із керівником курсу та деканатом факультету.

Оцінювання знань здобувача освіти здійснюється згідно **2025 ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки**

Замість практичної поточної роботи, на розгляд викладача, здобувачу може зараховуватись участь у конкурсі чи виставці, з живопису, абстрактного живопису чи графіки із застосуванням гармонійного поєднання кольорів, при умові, що він свою експонував творчу роботу в період залікового кредиту. Згідно з **2024 ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки** .

Політика щодо академічної доброчесності.

Викладач і здобувач освіти мають дотримуватись [ст. 42 Закону України «Про освіту»](#). Усі здобувачі освіти повинні ознайомитись із основними положеннями [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) та [Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ](#).

Практичні роботи студентів мають бути оригінальними творами власного виконання. Приклади можливої академічної не доброчесності – творчий або академічний плагіат. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності як повторне проходження оцінювання (повторне виконання завдання відповідної теми).

Здобувачу освіти необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально) не привласнювати чужу інтелектуальну працю; вказувати посилання на першоджерело. У творчих, дослідницьких, методичних роботах, при виконанні самостійної роботи, слід аргументовано доводити і висловлювати власну думку, спираючись на знання та уміння, здобуті у процесі навчання у ЗВО.

Приклади можливої академічної не доброчесності :

- у практичних завданнях – використання чужих робіт, виконаних не власне здобувачем освіти,

- у теоретичних завданнях – відсутність посилань на використані джерела, присвоєння, (без відповідних посилань) чужих умовиводів та міркувань.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідної теми або змістового модуля.

Порушенням академічної доброчесності також вважаються: академічний плагіат, списування, необ'єктивне оцінювання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Поточні роботи оцінюються наприкінці вивчення відповідної теми, кінцевий термін здачі - напередодні модульної контрольної роботи з даного змістового модуля. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Здобувач освіти має право звертатися до викладача за додатковим поясненням матеріалу курсу (модуля) чи змісту практичних завдань протягом робочого часу усно, електронною поштою. На запит зацікавлених здобувачів освіти, викладач призначає консультацію для аналізу самостійної роботи здобувачів освіти. Відвідування таких консультацій за бажанням здобувачів освіти.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

Перескладання модулів за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) оцінюється без зниження оцінки.

Поточні роботи оцінюються наприкінці вивчення відповідної теми, Кінцевий термін здачі – напередодні модульної контрольної роботи з даного змістового модуля, або ж на затверджену, на засіданні кафедри дату перегляду академічних робіт в кінці семестру.

Розподіл загальної кількості балів між поточним контролем, підсумковим модульним контролем, екзаменом та критерії оцінювання визначається силабусом ОК і доводяться до відома здобувачів освіти на початку семестру.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом, але бали за це не нараховуються. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, здобувачі освіти має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність здобувача освіти на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з освітнього компонента і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими здобувачами освіти не передбачені.

У випадку, якщо здобувач освіти пропускає заняття з поважної причини, він має змогу надолужити вивчений матеріал, отримавши та виконавши індивідуальне завдання яке оцінюється згідно оцінювання конкретного пропущеного лекційного чи практичного заняття.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг здобувач може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему тощо).

Критерії оцінювання за всі види навчальної діяльності

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
20-16	робота виконана на високому рівні з точки зору графічного вирішення, композиції, побудови зображення, володіння матеріалом, відповідно поставлених завдань та включаючи творчий підхід у вирішенні.
15-11	робота виконана на досить високому рівні але з незначними недоліками з точки зору графічного вирішення у передачі композиції, або технічно не є досконалою (недотримання техніки).
10-6	робота, виконана на достатньому рівні з точки зору компонування, використання графічних засобів виразності. Проте, робота має незначні порушення технології виконання. Не продемонстровані в повній мірі навички технік.
5-2	робота має ряд значних помилок у композиційному та технічному вирішенні. Не продемонстровані в повній мірі навички технік.
2-0	Робота має грубі помилки у композиційному та технічному вирішенні. Робота з грубим порушенням технології виконання. Не продемонстровано володіння техніками.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання. Із освітніх компонентів, де формою контролю є залік, оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом.

Формою контролю з дисципліни «*Концептуальний портрет і синтетичний образ*» за навчальним планом є залік.

Порядок проведення заліку: перегляд створених робіт на обраному форматі та обраними матеріалами, інструментами, техніками та технічними прийомами.

Максимальна кількість балів за роботу 100.

-90-100 бал. – усі завдання виконані в повному обсязі. Студент проявив креативність мислення, що відобразилося у оригінальності форм виконаних завдань. Зроблені цікаві висновки до кожної теми з власними ідеями прогнозу успішності задіяння набутих компетентностей та отриманих знань. Студент спромігся розкрити власний потенціал до розуміння причинно-наслідкових зв'язків, на підставі яких зміг зробити аналіз та узагальнення тематичного матеріалу.

82-89 бал – завдання виконані у повному обсязі. Допущені невеликі недоліки у аналізі тематичного матеріалу, проявлена недостатня креативність мислення. Не дуже цікаві та влучні ілюстрації щодо теми заняття.

75-81 бал. – обсяг виконання завдань з порушеннями до вимог. Допущені певні недоліки у логіці представлення матеріалу, аналізу. Не проявлені оригінальні висновки за осмисленою тематичною інформацією. Не вдало підібраний візуальний матеріал до теми занять.

67-74 бал. – неповний обсяг виконання завдань. Не дуже вдало підібраний візуальний матеріал щодо тематики завдань. Не проявлено самостійність мислення в аналізі тематичного матеріалу. Допущенні помилки у дефініціях. Висновки без креативних думок.

60-66 бал. – неповний обсяг виконаних завдань. Допущені помилки у аналітичній послідовності представлення візуального матеріалу. Проявлено часткове опанування теоретичною частиною курсу. Не проявлено у висновках до кожної теми креативного мислення та зачатків прогнозування щодо застосування отриманих компетентностей у майбутній роботі.

1-59 бал. – Завдання виконані або частково, або не виконані зовсім. Не дотримано вимог до виконання завдань. Не опановано потрібні компетентності, не засвоєно потрібний обсяг знання для професійної роботи. Студент повинен дотримуватися вимог і виконати повний обсяг роботи за дисципліною.

Залік зараховується за оцінюванням усіх виконаних завдань за програмою дисципліни як у процесі занять за розкладом, так і у процесі проведення заліку у призначений термін.

Питання, завдання заліку

-Що таке концептуальний портрет і синтетичний образ?

-Що таке графіка?

-Які графічні техніки ви знаєте?

-Які матеріали та інструменти графіки відомі вам?

-Які вимоги щодо представлення художніх творів на художніх виставках відомі вам?

-Які цікаві концептуальні синтетичні композиції -сучасного образотворчого мистецтва

відомі вам?

-Що таке концептуалізм?

-Як ви розумієте синтез у образотворчому мистецтві взагалі та у графіці зокрема?

-Що стає основою вибору художнього напрямку виконавцям-автором??

-Які відомі імена вітчизняних художників, які визнані як креативні у своїх творах?

-Що таке арт-простір?

-Що таке цифрове мистецтво?

-На яких підставах ґрунтується вибір змісту текстових написів до творів з концептуальної синтетичної композиції у арт-просторах?

-Які існують реальні майданчики для презентації художніх творів?

-Які існують віртуальні майданчики для презентації художніх творів?

VI. Шкала оцінювання знань

здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література:

1. Безклубенко С.Д. Мистецтво: терміни та поняття: Енциклопедичне видання у 2-х т.: Том 1 (А-Л). – К.: Інститут культурології АМУ, 2008. – 240 с.

2. Давимука С. А. Екосистема мистецтва: наукові засади становлення та сучасні практики : монографія. Львів : Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2021. 581 с.

3 .Концептуальне мистецтво та його форми.

<https://studfile.net/preview/12625490/page:4/>

4. Концептуальний портрет головного чоловічого персонажу У. С. Моема

<https://studentam.net.ua/content/view/9730/100/>

5. Концептуалізм: на межі філософії та мистецтва.

<https://kyiv.gallery/statii/kontseptualizm-na-mezhi-filosofii-ta-mystetstva>

6. Лагутенко О. Graphin Графіки. Нариси з історії української графіки ХХ століття. К.: Грані-Т, 2007. – 168 с.

7. Образотворче мистецтво. Енциклопедичний ілюстрований словник-довідник / Упоряд. А. Пасічний. – К.: Факт, 2007.

8. Рубан-Кравченко В. Кричевські і українська художня культура ХХ с. Василь Кричевський. – К.: Криниця, 2004. – 702 с.

9. Хівренко К.В. Концептуальне мистецтво як феномен сучасного образотворчого простору: філософія і візуальна мова.

<https://ukrainianartscience.in.ua/index.php/uad/article/view/442>

10 .Українська графіка ХІ-початку ХХ ст. Альбом / Авт. упоряд. А.О. В'юник. – Київ: Мистецтво, 1994. – 328 с.

Додаткова література

11. Безугла Р. Бренд митця та арт-ринок: Сучасна система цінностей у мистецтві. Художня культура. Актуальні проблеми. 2021. № 17(2). С. 49–53.

12. Злобіна Т. Актуальне мистецтво : вебсайт. URL: <https://commons.com.ua/uk/kontemporariartta-aktualne-mistets/> (дата звернення: 23.10.2022).

Дурняк Б.В., Батюк А.Є. Розробка і дизайн рекламних видань : Навч. посіб. – Львів: Вид-во «Українська академія друкарства», 2005. – 154 с.

13. Луценко А. Художник Анатолій Криволап: «Якби політики мали зв'язок з мистецтвом, то була б інша Україна». **Українська правда**. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2018/11/30/234358/>(дата звернення: 23.10.2022).

Україна у старій листівці. Альбом-каталог / упоряд. М. Забочень, О. Поліщук, В. Яцюк. – К.: Криниця, 2000. – 507 с.

Інтернет-ресурси:

14. Бескорвайний К. Не штучне мистецтво, створене штучним інтелектом. URL: <https://kunsht.com.ua/neshtuchne-mistectvo-stvorene-shtuchnim-intelektom/>

15. Основи композиції та дизайну.

<https://sites.google.com/view/grdesign99/>